

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Futro

po rozpoznaniu dnia 18 października 2012 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Ż. K. i małoletniej D. K. reprezentowanej przez matkę Ż. K.

przeciwko Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń SA z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek zażaleń obu powódek

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 29 sierpnia 2012 r.

sygn. akt I C 44/12

oddala oba zażalenia.

Jan Futro

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy oddalił wnioski powódek o zwolnienie ich od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu wskazał, że powódka Ż. K. prowadzi gospodarstwo domowe wspólnie z małoletnią córką D. K..

Powódka Ż. K. otrzymuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 4 500 zł netto i otrzymuje wojskową rentę rodzinną w wysokości 516,60 zł. miesięcznie. Jest właścicielką mieszkania i nieruchomości rolnej o pow. 0,5 ha. Spłaca kredyty w wysokości 2000 zł miesięcznie oraz pożyczkę mieszkaniową w wysokości 200 zł. miesięcznie. Płaci czynsz w wysokości 317 zł, na telefon i internet wydaje 250 zł, wydatki na gaz i energię wynoszą 130 zł. Za przedszkole córki płaci 300 zł. Powódka nie przedstawiła wszystkich wymaganych przez Sąd informacji. Część wskazanych przez nią wydatków nie może być zaliczona do wydatków koniecznych.

Na postanowienie to zażalenie wniosły obie powódki zarzucając mu naruszenie prawa procesowego, mające wpływ na wynik sprawy, a to przepisu art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych polegające na nie zwolnieniu powódek od kosztów sądowych w całości w sytuacji, gdy nie są one w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że powódki są w stanie ponieść koszty postępowania, w sytuacji gdy wysokość uzyskiwanych przez Ż. K. dochodów na to nie pozwala oraz naruszenie prawa materialnego polegające na naruszeniu art. 6 Konwencji Europejskiej o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych wolności polegające na niezwolnieniu powódki od kosztów sądowych w całości, co stanowi faktyczną odmowę prawa do sądu.

W konsekwencji wniosły o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie powódek od kosztów sądowych w całości oraz pozostawienie Sądowi I instancji rozstrzygnięcia w zakresie kosztów postępowania wpadkowego.

Rozpoznając zażalenie Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Przed wszystkim zauważyć należy, że współuczestnictwo powódek jest współuczestnictwem formalnym (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.).

Opłatę sądową uiszcza się od pisma procesowego, z tym, że przy współuczestnictwie formalnym jest tyle wartości przedmiotów sporu, ilu jest współuczestników wnoszących jedno pismo podlegające opłacie sądowej i każdy współuczestnik uiszcza opłatę oddzielnie, stosownie do swego roszczenia lub zobowiązania (art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych - tj. Dz. U. z 2010 r. nr 90 poz.594 ze zm.)

Należało, zatem przyjmując wartość przedmiotu sporu – jak w pozwie - w przypadku powódki D. K. ustalić wysokość należnej opłaty na 7 300 zł a w przypadku Ż. K. na 93 zł. W chwili obecnej powódki nie wskazują innych istotnych kosztów procesu, obciążających je.

Przy dochodach powódki Ż. K. – wykazanych zresztą w roku 2012 na 6 606,50 zł (k. 43) - i wysokości wymaganej opłaty jej zażalenie jest oczywiście niezasadne.

Odnosząc się natomiast do zażalenia małoletniej D. K. stwierdzić należy, że z istoty obowiązku alimentacyjnego wynika, że w wypadkach uzasadnionych prowadzenia procesu w interesie dziecka, które nie osiągnęło możliwości samodzielnego utrzymania, rodzice winni wyłożyć potrzebne na ten cel środki, jeżeli mogą to uczynić bez uszczerbku utrzymania, koniecznego dla siebie i rodziny. W takim wypadku o zwolnieniu od kosztów sądowych decydują możliwości zarobkowe i majątkowe rodziców (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 1989 r. II CZ 80/89 - LEX nr 8963).

Sąd Okręgowy oceniając te możliwości słusznie wskazał, że zwolnienie takie przysługuje jedynie osobom ubogim, do których powódki Ż. K. zaliczyć nie można. Wbrew zarzutom zażalenia Sąd uwzględnił wydatki związane z korzystaniem z mieszkania. Nie uwzględnił kosztów, których powódka – mimo wezwania – nie wskazała. Nie można przyjąć, – jak tego chce żaląca - że koszty utrzymania są powszechnie znane. Nie wskazuje ich zresztą także w zażaleniu.

Zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, która złożyła oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Jak wynika ze wskazanego wyżej przepisu koszty sądowe wyprzedzają jedynie koszty utrzymania koniecznego dla strony i jej rodziny. Nie ma żadnych podstaw do przyjmowania, że inne zobowiązania takie jak np. konieczność spłaty kredytów czy innych zobowiązań a nawet opłacenie podatków względnie obowiązkowych składek mają pierwszeństwo przed kosztami sądowymi.

Ponadto ubiegający się o pomoc Państwa, jaką stanowi zwolnienie od kosztów sądowych – winien, w każdym wypadku poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny. Dopiero gdyby poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające - może zwrócić się o pomoc Państwa. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1984 r. II CZ 104/84 - LEX nr 8623).

Pogląd ten w szczególności znajduje zastosowanie w przypadku strony decydującej się na wytoczenie powództwa. Musi się ona, bowiem liczyć nie tylko z kosztami sądowymi związanymi z wytoczeniem powództwa, ale także i możliwością powstania w toku procesu innych kosztów czy także z obowiązkiem – w przypadku przegrania procesu – zwrotu kosztów przeciwnikowi, od których nawet zwolnienie od kosztów sądowych nie uwalnia.

Nie powinno budzić wątpliwości, że do chwili obecnej powódka miała możliwość zgromadzenia niezbędnej na opłatę od pozwu kwoty.

Powódka mimo wezwania nie wyjaśniła też gdzie położona jest, stanowiąca jej własność nieruchomość. Nie chodzi tu – jak podnosi żaląca – o jej zbycie. Jednak jak wskazywał już przed laty Sąd Najwyższy przyznanie zwolnienia od

kosztów sądowych wyłączone jest w sytuacji gdy ubiegający się o nie posiadają majątek umożliwiający im uzyskania niezbędnych środków choćby przez zaciągnięcie kredytów, których zabezpieczeniem może być ten majątek.

Nie zachodzi także naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284) względnie Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (Dz. U. z 1977 r. nr 38 poz. 167). W szeregu sprawach w tym m.in. w sprawie K. v. (...) Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzji z dnia 9 września 1998 r. (...) (LEX nr 41077) stwierdził, że prawo dostępu do sądu, chronione przez art. 6 ust. 1 Konwencji, może być przedmiotem ograniczenia w formie regulacji przez Państwo, które w tym zakresie posiada pewien margines uznaniowości.

Także w wyroku Trybunału z 26 lipca 2005 r. wydanym w sprawie P. i (...) v. Polska nr (...) (LEX nr 154903) wskazano, że wymóg wnoszenia opłat sądowych w sądach cywilnych w związku z powództwami lub odwołaniami przedstawianymi do rozstrzygnięcia nie może być uznany jako ograniczenie prawa dostępu do sądu, które jest sprzeczne per se z art. 6 ust. 1 Konwencji.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. rzekł jak w postanowieniu.

Jan Futro